आयः, [A]न्यायः[1], [2]पर्यायः,[B] [3]अध्यायः, समयः,[4] अन्वयः, उदयः, न्ययः, व्ययः, [C]अभ्युदयः, न्यायः[5] अवगमः, प्रत्यायः ;

एतुम्, प्रत्याययितुम्, गमयितुम्, जिगमिषितुम्, प्रतीषिषितुम् ;

[6]इत्या, अपीतिः, [7]समितिः, इतिः, समित्[8], प्रत्यायना, अवगमना, जिगमिषा, जिगमयिषा, प्रतीषिषा, प्रत्याययिषा ;

अयनम्, [9]अन्तरयणम् (वर्तते), अन्तरयनो (देशः), प्रत्यायनम्, अवगमनम्, जिगमिषणम्, प्रतीषिषणम् ;

इत्वा, आययित्वा, गमयित्वा, जिगमिषित्वा, ईषिषित्वा ;

उपेत्य-परीत्य, प्रत्याय्य, [10]अवगमय्य, अवजिगमिष्य, प्रतीषिष्य ;

---

1. संज्ञायाम् 'अध्यायन्याय—' (3-3-122) इत्यादिना घापवादो घञ् निपातितः। **न्याय** इति शास्त्रस्य संज्ञा। न्येति—निश्चिनोति इति शास्त्रयुक्त्यादिरत्र न्यायः। न अभ्रेषः।
2. 'परावनुपात्यय इणः' (3-3-38) इति अजपवादो घञ्। क्रमस्यानतिक्रमोऽनुपात्ययः।
3. 'अध्यायन्याय—' (3-3-122) इत्यादिना घापवादो घञ् निपातितः। संज्ञायाम्
4. 'एरच्' (3-3-56) इति भावेऽच्। एवं 'अभ्युदय' इति यावदच् प्रत्ययः।
5. 'परिन्योर्नीणोर्द्यूताभ्रेषयोः' (3-3-37) इति घञ्। अभ्रेषोऽस्खलनम्। **न्याये** स्थितः।
6. 'संज्ञायां समजनिषदनिपतमनविदषुञ्शीङ्भृञ्मिणः' (3-3-99) इति स्त्रियां भावे क्यप्।
7. बाहुलकात् क्तिन्नपि—इत्यात्रेयः। **समितिः**=सभा।
8. 'संपदादित्वात्—'(3-3-94) स्त्रियां भावादौ क्विप्। **समित्**=युद्धः।
9. 'अयनं च' (8-4-25) इत्यदेशे णत्वम्। देशविशेषे तु न—**अन्तरयनो** देशः। 'अन्तश्शब्दस्याङ्किविधिणत्वेषु उपसर्गत्वं वक्तव्यम्' (वा. 1-4-58) इति वचनात् उपसर्गत्वम्। 'कृत्यच' (8-4-29) इत्यनेनैव सिद्धे, देशे णत्वाभावाय 'अयनं च' (8-4-25) इति सूत्रारम्भः।
10. 'ल्यपि लघुपूर्वात्' (6-4-56) इति णेरयादेशः।

A. 'नरकस्यावतारोऽयं प्रत्यक्षोऽस्माकमागतः। अचेष्टा यदिहा**न्यायात्** अनेनात्स्यामहे वयम्॥' भ. का. 7-82.

B. 'न्याय्यं यद्यत्र तत् कार्यं **पर्याये**णाविरोधिभिः। निशोपशायः कर्तव्यः फलोच्चायश्च संहतैः॥' भ. का. 7-41.

C. 'निराकरिष्णुर्द्विजकुञ्जराणां तृणीकृताशेषगुणोऽतिमोहात्। पापाशयान् **अभ्युदयार्थ**माच्छीत् प्राग्ब्रह्मरक्षःप्रवरान् दशास्यः॥' भ. का. 11-44.